

Hodnocení

rigorózní práce Mgr. Petry Janůčkové

Poškozený a oběť v trestním řízení

I.

Rigorózní práce o rozsahu 111 stran je věnována jednomu z nejdůležitějších subjektů trestního řízení a důležité straně trestního řízení – poškozenému je zpracována na výborné odborné i literární úrovni. Autorka vychází z přesvědčení, že poškozený je osoba, která je v trestním řízení znevýhodněna oproti obviněnému, a orgány činné v trestním řízení nejsou vedeny snahou postavení poškozeného v trestním řízení ulehčit. V tomto smyslu je zpracována celá rigorózní práce a k odstranění tohoto legislativního stavu i aplikační praxe směřují také četné reformní návrhy de lege ferenda, které rigorozantka uvádí.

Autorka vychází z logické osnovy. V úvodu své práce (prvá kapitola) charakterizuje cíl rigorózní práce, osnovu a metody. Ve druhé kapitole se zabývá pojmem poškozeného v platné právní úpravě. Na uvedenou kapitolu organicky navazuje cenná kapitola o viktimologickém pojetí oběti trestného činu. Předmětem čtvrté kapitoly je rozbor procesních práv poškozeného. Následuje kapitola pátá věnovaná trestnímu stíhání se souhlasem poškozeného a kapitola šestá o adhezním řízení. V závěru v sumarizované podobě shrnuje poznatky, ke kterým dospěla, a navrhuje některé změny právní úpravy.

Osnova rigorózní práce je správná, jednotlivé kapitoly na sebe vhodně navazují. Rigorozantka byla vedena snahou pojednat v omezeném rozsahu rigorózní práce o všech důležitých otázkách vztahujících se k širokému tématu rigorózní práce.

Autorka vychází z dostatečného počtu odborných literárních pramenů, s kterými samostatně pracuje. Ve výčtu použitých pramenů neschází snad žádné dílo, které pojednává o tématu rigorózní práce.

Práce má velmi pěknou formální úroveň a je napsána živým, čtivým stylem.

II.

Práce je přímá zpracována juristicky s významnými kriminologickými, resp. viktimologickými přesahy.

Juristický rozbor je dostatečný a obecně srozumitelný.

O samostatném přístupu autorky svědčí například kapitola pojednávající o trestním stíhání obviněného se souhlasem poškozeného. Rigorozantka uvádí nedostatky právní úpravy, ke

kterým správně řadí zejména nahodilý výběr trestných činů v § 163 tr. řádu a příbuzenský vztah mezi pachatelem a obětí, který vytváří nerovné postavení mezi obviněnými (obviněný – příbuzný je zvýhodněn oproti obviněnému bez příbuzenského poměru k poškozenému). Východisko spatřuje autorka v zavedení institutu soukromé obžaloby a subsidiární obžaloby. Zejména institut subsidiární obžaloby by podle mého názoru byl účinný v případech, kdy státní zástupce odmítne podat obžalobu jako prostředek kontroly státního zástupce. Také citlivé zhodnocení výhod a nevýhod uplatňování nároku na náhradu škodu v trestním řízení a občanskoprávním řízení (str. 88) vědčí o tom, že se rigorozantka s tématem, které zpracovala, seznámila důkladně.

Autorka poukazuje v práci na existující případy procesní nerovnosti mezi postavením obviněného a poškozeného a na někdy necitlivé zacházení s obětí trestného činu. Přesto v závěru uvádí, že postavení obviněného a poškozeného by nemělo být procesně rovnoprávné. Trestní řízení přeci jenom neslouží primárně k náhradě škody nebo poskytnutí zadostiučinění. Přílišná judicializace by naopak proces prodloužila, což by ovšem negativně postihlo i samostného poškozeného. Přehnaná snaha o rozšiřování práv poškozeného až na úroveň srovnatelnou s právy obviněného by vedla ke zvýšení formální náročnosti procesu a k jeho zpomalení, což by se negativně odrazilo v ambicích poškozeného. Je třeba citlivě zvažovat, jaká další procesní práva poškozenému v trestním řízení do budoucna přiznat. S názorem autorky je třeba souhlasit.

III.

Závěrem shrnuji: Rigorózní práce Mgr. Petry Janulkové plně vyhovuje ústní obhajobě. Práce má velmi pěknou odbornou úroveň i literární zpracování. Rigorozantka prokázala schopnost zpracovat odborný text na zvolené téma v potřebném rozsahu. Jde o obsažnou práci s řadou námětů *de lege ferenda*.

Při ústní obhajobě doporučuji věnovat pozornost institutu trestního stíhání se souhlasem poškozeného a problémům soukromé obžaloby a subsidiární obžaloby.

1